

מחלוקת בין דרכי אמונה

דוגמה: הזרמים ביהדות במאה ה-19

משימה לתלמידים

הנחיות. בחרו אחד הזרמים המוצגים כאן. קראו את כרטיס המידע וסמנו מהם המאפיינים המרכזיים של הזרם. חפשו חומר נוסף ברשת.

הזרם הרפורמי

הרפורמים האמינו שיש מקום לעדכן את המסורת היהודית, החוקים והמנהגים. הם היו מוכנים לשנות ולעשות תיקונים בדת על מנת להשתלב בחברה הכללית. עקרון מרכזי בתפיסה זו הוא שהאדם היהודי בוחר איזה מצוות לקבל כמחייבות, אם בכלל. לזרם זה הייתה גישה חיובית כלפי התרבות המערבית החילונית המודרנית. לזרם זה הייתה גישה לא פונדמנטליסטית (קנאית) של הבנת עיקרי האמונה היהודית. מבין החידושים: הסרת המחיצות בבתי כנסת בין גברים לנשים, תפילה בשפת המקום ולא בעברית, אמונה בבתי כנסת כבתי ספר ללימוד היהדות החדשה בימי ראשון, אי אכילה כשרה ועוד. הם הדגישו את המוסר שבתורה ואת המצוות המעשיות העוזרות בחיי היומיום.

הזרם האורתודוקסי

בתגובה לרעיונות של הרפורמה בדת, חלקם של היהודים העדיף להיבדל מהחברה ולמלא מצוותיו על פי מסורת האבות. זרם זה תמך והאמין רק בתפילה בעברית, בשמירה גורפת על חגים ומצוות ובהסתגרות בתוך קהילה ללא אפשרות לצאת לקהל. בנוסף, ראתה האורתודוקסיה את הרעיון הציוני כפסול, כי היא האמינה שמדינת יהודים תקום אך ורק בעזרת המשיח. זרם זה היה השמרני ביותר, ראה בתורה כתורה משמיים, כלומר, לא בני אדם כתבו אותה, ולכן אי אפשר לשנות לא את התורה ולא את המצוות. זרם זה האמין בקיום דיני ההלכה והתלמוד ללא יוצא מן הכלל וללא עוררין.

הזרם הקונסרבטיבי

בעקבות הניגוד הרב בין הזרם הרפורמי לאורתודוקסי החליטה קבוצת יהודים להקים זרם שיתקיים בין שני זרמים אלו. היהודים הקונסרבטיביים שילבו בין השכלה, תרבות, לבין שמירת הדת היהודית ומצוותיה. שמירה על "יחודיות יהודית תוך השתלבות בחברה הכללית. הם שאפו לשמור על היהדות "ההיסטורית", שהוגדרה כדת משה וכתובה במקרא ובתלמוד, אך עם-זאת להתקדם ברוח התקופה. זרם זה האמין בשמירה על חגים ושבט, יציאה מהקהילה וניהול חיים חברתיים לצד הקהל

הזרם הרקונסטרוקטיביסטי

זרם זה תפס את היהדות כתרבות, ולא כדת התגלות. תרבות זו מאופיינת לא רק באמונות, אלא גם בלשון, בספרות, במוסר, באומנות, בהיסטוריה, בארגון חברתי, בסמלים ובמנהגים. לדבריו היהדות היא תרבות דתית מתפתחת. הפיזור של היהודים בעולם יצר הבדלים תרבותיים, אך עם כל זאת אנו מלוכדים בציוויליזציה דתית, וחייבים להתעלות מעל ההבדלים המפצלים אותנו. ההיסטוריה המשותפת של היהודים היא המקור לאמונה. לאדם יהודי יש חופש בחירה שקודם את ההלכה. כך, תרי"ג מצוות הוחלפו ב"מנהגים עממיים", מנהגים שאינם מחייבים ושניתן לקבל או לדחות אותם באופן דמוקרטי על ידי הקהילות. מנהגים עממיים שנתקבלו כוללים שימוש בשפה העברית בתפילות, לימוד תורה, תפילה יומית, לבישת כיפות, טליתות ותפילין בזמן התפילה, ושמירה על החגים היהודיים.

מטלת המשך - הציגו את עמדתכם במליאה. שאלו שאלות הבהרה כדי להבין טוב יותר את העמדות השונות.

מטלה מסכמת

- מהם הנושאים השונים הנמצאים במחלוקת בין הזרמים?
- מה הייתם לוקחים לעצמכם מכל זרם? מה מתאים לכם?
- לאיזה זרם הייתם מצטרפים? למה?
- פרסמו הודעה בעיתון כדי לגייס אנשים חדשים לזרם הזה.
- כתבו מכתב שבו אתם מספרים לחבר/ה על אמונתכם.